

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Svonuri.

Partea formală, privitoare la înființarea episcopiei gr. cat. maghiare, e încheiată. Decretul papal a apărut, iar ordinațiunea ministerială, care se va îngriji de executarea aceluia, nu credem să întârzie mult. După cari au să urmeze în *tempo* forțat cele ce se recer: Organizarea administrativă a noiei dieceze, sub ordonarea canonică a preoților actuali noului episcop de Hajdudorog, învățarea limbei grecești în mod suficient, pe cât o pretinde aceasta limba liturgică grecească și apoi capacitatea poporului dedat la „Doamne miluete-ne” și „Gospodi pomilui”, ca să binevoiască a se prezenta cu aceeași cucernicie în biserica lui, în care se cântă acum, „*κῆρυξ εὐαγγεῖου*”. Celelalte i-se spun în numele Az Atyának, Fiunak és Szentlélek Istennek.

Dar pe noi acuma nu aceasta ne interesează. E vorbă aci numai de un foc particular, pe care îl lăsăm în grija acelora, cari l-au aprins, să-l stângă ei, dacă nu voesc să li-se aprindă întreg edificiul. Pe noi în legătură cu aceasta ne interesează alte momente, cari ating interesele superioare ale bisericii noastre. E plin azi tot cuprinsul pământului românesc de svonuri neobișnuite. Vorbe încetinele se spun neconținut, cu glasuri potolite, cari trec dela om la om dela vecin la vecin, la auzul cărora se cutremură biserica noastră vie „eclesia discens” mulțimea cea mare a credincioșilor. „Drept e Domnule, că în biserica noastră popii vor sluji ungurește?” „Drept e, că nu va mai fi slobod să ne zicem nici rugăciunile românește?” „Așa vorbește lumea, satul, am vorbit-o cu toții, când am eșit din biserică, ba zice-se, că și gazetele ar fi scris

despre aceea. „De ce mai ascundeți D-voastră? Neuniții ne batjocoresc în față, că ne-am vândut și legea și neamul...”

Și poporul nostru credincios datinilor bisericii și instituțiilor sale de până acum, se agită, se frământă și e cuprins de cea mai adâncă nedumerire. „De ce umblați Domnilor cu minciuna, de ce nu ne spuneți oblu ca să știm ce ne așteaptă acum și în biserică?” Svonurile acestea necontrolate stăpânesc sufletele mahnite și desperate ale mulțimei, pe cari le va desconsidera poate acela, care își are parohia încheiată și trăește într'un ținut curat sau în mare parte gr. cat. Va privi însă cu cea mai mare îngrijorare la întinderea lor aceia, cari sunt trimiși să păstorească în miile de parohii mixte, prin ținuturi unde gr. or. sunt în majoritate și pe unde poate simțul și mândria națională le dă acestor svonuri o însămnătate particulară. Preoții, de prin comitatele Sibiu, Făgăraș, Alba inferioară, de pe Târnavă, Bănat etc., sunt deja puși în planul prim de bătălie unde se luptă cu toate armele, ca să-și apere biserica, credincioșii împotriva curențului atât de distrugător. Noi nu vom căuta, că cine răspândesc aceste știri necontrolate, nici aceea nu voim să căutăm acuma, că oare cu ce scop se fac acestea. De când a fost lumea particularul, popoarele, statele etc. au cercat în totdeauna să exploateze situații favorabile lor. Constatăm numai că Roma, care a dat prilej ca să ni-se sguduie biserica în temelii, trebuie să revină asupra pasului, pe care l-a făcut cu înființarea episcopii de Hajdudorog.

Noi avem aici un trecut de 200 de ani, în cursul cărora noi am familiarizat ideia unirii cu poporul românesc prin crearea atâtor mii de instituții culturale bisericesti și

naționale, am făcut ca aceea să strălucească ca soarele în istoria neamului românesc și să răpească cu sine sufletele tuturor, celor ce simt românește și vreau să lucre pentru înălțarea poporului românesc. Ce a putut să pretindă dela noi Roma mai mult? A voit să cucerească Orientul cu popoarele lui și în primul rând poporul românesc? Ce pildă mai strălucită i-a trebuit decât biserica noastră? „Vedeți cum menajez cu silințele și munca culturală și națională a unui popor! a putut zice Roma”. „Au voit calvinii și stăpânitorii Ardealului să-l desnaționalizeze, eu l-am smuls din ghiarale lor. Eu le-am crescut lor bărbați pe cari înzestrându-i cu cultura Occidentului, i-am trimis î mijlocul poporului din care au răsărit, ca prin școli, prin cuvânt și cu scrisul lor, să treziască massale mari la cultură și lumină. Eu am fost acela, care le-am apărut credința și biserica și în legătură cu aceștia le-am fost scutul cel mai puternic împotriva politice de desnaționalizare a tuturor ocârmuito-rilor.

Așa putea să grăiască Roma poporului românesc înainte de ce a publicat bula *Christifideles graeci*. Spuneți-mi acum, că oare ce va putea zice ea după aceasta? Cum gândește să familiarizeze ideia unirii cu poporul românesc după aceasta?

Pasul Romei numai chiar cu o totală necunoaștere a împrejurărilor ni-l putem explica. Trebuie, că a fost cineva, caruia i-a succes a-i sugera ideia, că noi ne aflăm pe acelaș nivou cultural, ca și bunăoară Negrii din Africa. Interese superioare noi nu cunoaștem și ne sunt indiferente dispozițiile superiorității. Noi ne îndestulim cu „Panem et circenses”.

Instalarea Episcopului Gherlei.

— *Dela trimisul nostru.* —

Gherla, la 8 August 1912.

Marți în 6 August a. e. către 8 ore seara a sosit în Gherla doritul nostru episcop Dr. Vasile Hossu, însoțit de vicarul Hațegului Dr. V. Frențiu, de protonotarul orașului Hațeg Dr. Emil Socaciu și de ieromonahul dela mănăstirea Prislopului Leon I. Man.

Ilustritatea Sa a venit cu automobilul dela Mureș-Oșorhei, unde și-a vizitat mormintele scumpilor părinți repauzați.

În Gherla era necunoscut terminul sosirii Ilustrității Sale, cu toate acestea îndată după sosire s'a făcut aglomerare de popor, și s'au tras clopotele la amândouă bisericile din piață.

Coborîndu-se din automobil, a mers drept la capela episcopescă, unde înghințind s'a rugat timp mai îndelungat.

A doua zi lăzindu-se vestea sosirii noului Mire, s'a făcut o mișcare viuă în popor; Capitlul catedral și clerul gremial s'a prezentat înaintea Ilustrității Sale, binevențându-l în termeni foarte călduroși, vicarul capitular Rdsml prepozit Ioan Georgiu, la care a răspuns cu multă bunăvoință Ilustritatea Sa, salutând pe aceia, cari îi vor fi de ajutor în guvernarea vastei dieceze a Gherlei.

După aceea Ilustritatea Sa a început a face vizite pe la șefii oficiatelor, însoțit de notarul konzistorial M. O. D. Vasile Pordea, profesor de teologie, și continuând acelea vizite după amiazi la onoraționarilor din cler și mireni.

În 8 August la 10 ore a. m. ținând Veneratul Capitlu ședință, a invitat prin o deputațiune de doi membri pe Ilustritatea Sa, spre a se publica actele de denumire și

constituire întru Episcop al Gherlei, cari acte s'au fost predate aceluiaș Capitlu.

Intrând episcopul în ședința Capitulară, luând locul presidial, a fost binevențat prin Rdsml prepozit Ioan Georgiu, apoi s'a dat cetire actului prealalt de denumire și preconizare din partea Sfinției Sale Pontificelui Roman Piu X-lea, cum și a bulei papale către cler și popor.

Săvârșindu-se publicarea Rdsml prepozit și vicar capitular, prin o vorbire pornită din adâncul inimei în termeni aleși și foarte călduroși, i-a gratulat și respective a gratulat diecezei pentru dobândirea unui Părinte ca Episcopul Hossu. — A predate chivernisirea diecezană înaltului Prelat, dorindu-i viață îndelungată și sănătate deplină.

Ilustritatea Sa prin o cuvântare mai lungă a răspuns binevențării și gratulării, mulțămind Veneratului Capitlu pentru devotamentul, căruia i-s'a dat expresiune și pentru sprijinul prin sfat și lucrare din partea membrilor capitulari.

Sfârșindu-se celea prescise prin canoane referitor la întronizarea Episcopului în Scaunul Gherlei, Ilustr. Sa a binevoit a denumi de vicar general episcopesc pe Rdsml Ioan Georgiu, prepozit capitular.

Actul de preconizare și respective buia papală îndreptată către cler și popor, se va ceti din amvon în biserică parohială, care servește deocamdată și de biserică catedrală, în Dumineca proximă, adică în 11 August c.

Binecuvântat celce vine întru numele Domnului!

Să fie de bun auguriu începutul atât de frumos al pășirii Episcopului în slujba apostoliei din dieceza Gherlei!

Correspondentul.

Congrua. Până acuma toate guvernele ungherești s'au introdus în oficii cu promisiuni enorme. S'au adresat cu făgădueli, mai ales acelor pături de oameni, dela cari puteau și guvernele aștepta mult la alegeri. Natural, că între aceștia locul de frunte îl ocupă oficialii de stat, apoi preoțimea și învățătorimea, cari pe sate pot face excelente servicii guvernului. Deci s'a pus și guvernul actual și a promis marea cu sarea oficialilor — s'a oprit apoi la așazisul adaus pentru copii —. Pe învățători i-a mulcomit, că încurând le va da și lor, dar până acuma au rămas cu promisiunile. Acum mai nou apoi le-a promis și preoților *cvincvenale*, pe cari le vor putea ridica începând cu 1 Ianuarie 1912, dar vorbirea ministrului Teleszky a fost atât de echivocă, încât preoții protestanți s'au adresat contelui Tisza, rugându-l, să le dea lămuririle trebuincioase, că adică cum stau cu *cvincvenalele*, cu congrua? Tisza a răspuns prin organul protestanților „*Debreceni lapok*“ că adică *cvincvenalele* vor căpăta numai ceice cu deplină ecalificație (8 clase medii și 3 ani de teologie) indiferent, că în care parohie păstoresc. Ceialaltii pună gura în pod. Adică mai ales popii valahi, cari sunt cei mai mulți fără ecalificația cerută.

Protestanții însă nu s'au îndestulit cu felul, ca un ministru ungar să-și achite astfel promisiunea și au hotărît a demonstra energie împotriva noiei încercări de a le regula congrua.

Aranzile episcopului Mailath. Reproducem după o foaie din Budapesta următoarele: O mare parte a moșilor episcopesci din Ardeal au fost date de episcopul Mailath în arândă unui bogătan jidov cu numele Adolf Jonás (care e socrul faimosului Majer Ödön deputat dietal și contracandi-

FOIȚA.

Datoria.

I. Agârbicean.

(Continuare și fine).

Urmă un scurt restimp de tăcere între celea două prietene. Ca și când, fulgerător, ș'ar fi adus amândouă aminte de-odată de ceva.

În restimpuri Eufrosinei i-se schimbă de nerecunoscut expresia feții. Părea cu mult mai bătrână.

— Ți-aduci aminte de după amiaza aceea la noi în grădină? întrebă Eufrosina.

— Da, mă gândeam acolo, și văd că aveai foarte multă dreptate, suspină Veturia.

— Ia să-mi spui tu mie, dragă Veturio, ce-mi folosește mie că în seara asta în orașul nostru sunt două concerte, se reprezintă la teatru Wilhelm Tell, dacă viața mea e așa cum o vezi? Ea spuse cuvintele acestea cu un fel de răutate.

— Dar iubito, poate poți să îndrepti încă totul.

— Nu, niciodată! zise cu mânie Eufrosina, sărind de pe scaun. Acum numai de ceva te rog, pentru prietina noastră. Părăsește-mă. Vreau să pachetez.

— Acum?

— Da. Acum îndată.

— Și vrei să pleci?

— Cu trenul de doi și douăzeci.

— N'am să te las nici odată, strigă Veturia. Faci un lucru de care-ți va părea rău pe urmă.

Eufrosina zimbi cu durere, își îmbrățișe prietina, o sărută pe frunte, și-i zise liniștită.

— Dragă Veturia, tu ști că eu am fost totdeauna cuminte. Tu m-ai crezut odată chiar prea cuminte, bătrână. Ei bine, fi sigură că nu fac nici acum o prostie. Voi să mai vorbească dar o podidără lacrimile, și suspinând mereu își petrecu prietina până la poartă.

Intoarsă în casă chemă numai decât pe servitoare.

— Trebuie să-mi ajuți să pachetăm niște lucruri, îi zise liniștită. Plec acasă. Tata mi-a ascuns că-i bolnavă greu mama, dar doamna care a fost aici a fost așa de bună să-mi spună.

Cele două femei se apucară numai decât de pachetat. Două ceasuri scormoniră prin dulapuri, împachetară. Servitoarea fugi să comande o trăsura. Nimic nu putea să bânuiască. Eufrosina își ștergea mereu lacrimile, dar aceasta nu era bânuiitor pentru servitoare. Ceea ce o uimea puțin erau multele lucruri pe cari și le alese stăpâna sa. Trei coșerci mari erau pline. Dar, cum era

de puțină vreme venită dela țară, credea că ori ce doamnă când pleacă undeva trebuie să ducă cu sine asemenea bagaj.

Trăsura comandată durăi, oprindu-se în urmă la poartă, când Eufrosina se hotărî să se apropie de patul copilului. Bujorelul de doi ani și jumătate dormia în pătuțul de aramă, trandafir și fragedă între cearșafurile albe ca laptele.

Eufrosinei îi eșise din gând fetița, în tot timpul pregătirilor de drum. Dar când se apropie de pătuțul ei, simți cum i-se pune ca un leșin la inimă, cum îi scad puterile, și ea începu să plângă cu lacrimi amare. Îi părea, privindu-și odorul, care suridea în vis, că viața ei se încheie cu noaptea asta, că nici odată mai mult nu va zimbi. Micuța își ridică brățisorul de crin, îl aduse deasupra capului, și oftă, în vis de plăcerea odihnei. Îi trebui o sfortare, care părea că o să-i adoarmă puterile pentru totdeauna, ca să se apropie și încet-încet să i-a fetița în brațe. Trupușorul ei cald se lăsa greu, în hodina somnului, pe mâinile Eufrosinei. Abia o ridicase din calcușul moale, când fetița deschise ochii mari, întrebători, și-i închise iar, lăsându-și capul greu în jos, oftând în vis. Eufrosina o puse iar pe perină. Viorica își întinse brațele, își puse piciorușele unul peste altul, și începu să respire adânc, zimbind mereu.

Eufrosina o privea, pe buze cu un zimbet de pe altă lume. Uitase toate sa-

datul dlui Iuliu Maniu (la Vint). Arănda i-se plătea după jugăr cam 10 cor. abstrăgând dela investiriile dela moșii, pe cari le făcuse numitul arăndaș mai înainte. Jonás însă nu le lucra toate, ei ținând samă de lăcomia plugarilor, cari cereau cu stăruință și ei câte ceva din moșii în arănda, pe lângă un câștig convenabil, dase și el mai departe în arănda. Acum fiindcă arănda moșiiilor expiră pe anul viitor, economii din satele vecinase s'au adresat direcțiunii domeniilor episcopoești ca să li-se dea lor arănda moșiiilor declarându-se de învoiați a plăti 30 ori chiar 40 de coroane după jugăr. Direcțiunea domeniilor a aflat însă acest ofert de părțile mărunte foarte îngreunător și la respins.

Atunci economii au declarat, că voesc să se grupeze în societăți, cari vor lua domeniile întregi în arănda. Dar nici acest ofert nu li-s'a primit astfel încât locuitorii din acelea comune s'au adresat la guvern, pe care îl roagă ca eventual cu ajutoriul societății Magyar földhitelezeték országos szövetsége, să le ajute a pune mâna pe arănda moșiiilor. Altcum se ia pe sigur, că arănda va fi și pe mai departe a lui Jonás. Atâta foaia maghiară. Că oare ce e drept din toate acestea și comune românești sunt interesate în afacere nu știm?

Reducerea sărbătorilor latine în Ungaria. Papa Piu al X-lea a publicat încă în anul expirat un motu propriu, în care a dispus că, având în vedere evoluția societății de azi, reduce numărul sărbătorilor obligatoare, iară pe altele poruncește a le transpune și serba în Dumineca următoare. Acest motu propriu, care se începe cu cuvintele „supremii disciplinei a avut în vedere înprejurarea, că cei ce sunt aplicați pe la fabrici sau în alte oficii, să-și poată îndeplini slujba fără a călca prin aceasta

porunca bisericii. Decretul papal a stabilit de aici înainte numai următoarele sărbători: Ziua primă de Crăciun, de Paști, de Rusale, Înălțarea, Imaculata conceptio (dec. 8). Adormirea Preceștii (aug. 15), ziua apostolilor Petru și Pavel (29 iunie) și ziua tuturor sfinților (1 nov.)

Ziua sfântului Ioan Botezătorul (iunie 24), a Sfântului Iosif și sărbătoarea Cupus Domini a demădat a le serba în duminica ce urmează. Sărbătoarea patronului țării, a provincii sau bramul bisericii le-a lăsat în grija episcopilor, ca să le poată ținea în duminica următoare, dacă vor vrea.

Se știe, că îndată ce s'a publicat acest decret papal, mai multe țări a remonstrat împotriva lui, iar episcopatul rom. catolic din Ungaria a motivat înopurtunitatea lui prin înprejurarea, că țara noastră e țară agricolă, care nu simte greutatea multimei sărbătorilor. Roma a răspuns la cele expuse de episcopatul latin ungar în zilele aceste dispunând, ca cele cuprinse în *Supremae disciplinae* să se observe întocmai. Iar cu privire la sărbătoarea „Sfântul Stevan” din 20 august a spus, că aceia se poate ținea și pe viitor, dar nu se poate opri sub pedeapsa păcatului nime ca să nu lucre atunci. Primarele a și publicat motu propriul papal și astfel pe viitor latinii vor uvea sărbători mai puține.

Correspondințe.

Sfintire de biserică.

Reteag la 6 Aug. n.

Se fac învingeri și fără vârsări de sânge. Se fac euceriri și numai cu sabia gurei, și poate că aceste sunt mai durabile

și de mai mare însemnătate, decât cele făcute cu preț de sânge.

Învingererea despre care voiesc a raporta s'a făcut pe teren moral.

Un popor mic la număr, dar insufletit de credință, condus de un umil serv al altarului, a ridicat în locul bisericii celei micuțe de lemn, o frumoasă biserică din material solid, care a costat preste 14.000 coroane și carea la 4 l. c. s'a predat cultului divin, sfințindu-se. Este biserică nouă zidită din Mănăsturul de lângă Dés, în dieceza Gherlei, care s'a sfințit prin Magnificul Domn Gregoriu Pop, canonic în Gherla ca delegat Episcopesc.

Între împregiurările grele, în cari trăește poporul nostru. când vezi atâta insufletire, când vezi atâta jertfă adusă din pietate și zel sfânt, cu adevărate mai întărești în credință, că totuși Provedința dumnezească trebuie că a destinat acestui popor un viitor mai fericit. Nouă speranță se prind în sufletul nostru sbuciumat, că toate uneltirile vicleanului nostru contrar, să vor frânge de stâncă ce reșede în caracterul neamului nostru, care cu tăria îndărjită ține la credință și legea lui, la limba, datini și deprinderile lui. Nu va fi pe voia dușmanului! Nu, nu va peri neamul acesta plămădit din două elemente nobile, din poporul imperat Roman și din virginul și viteazul popor Dac.

Cași călătorul ce trece preste terenul de nisip din pustietatea Arabiei sau a Sahariei, când dă de un izvor recreator din umbra câtorva palmieri, întocmai ne-am recreat și noi, cei ce în 4 l. c. am luat parte la actul măreț al binecuvântării noiei locuințe dumnezești din Mănăstur. Ne-am recreat și pe câteva clipe am depus grigile lumesti, căci aveam o zi de bucurie, de care pare că era zis de demult că: Aceasta este

ferințele sale, toată desnădejdea, și-și zise în vreme ce zimbetul acela divin îi stăruia mereu pe buze, pe față, în ochii ei nespuse de frumoși:

„O să plec dimineață. Să doarmă în liniște ingerașul mamei”.

Rămase surizând, de straje ca un inger, lângă o ființă sfântă. Nu-și putu da seama cât va fi rămas astfel privindu-și odorul, când ușa se deschise încet, și pășind lin pe covor se apropie Anton Muntean. Aruncă pe scrinul de lângă pat zece hârtii de câte o mie, apoi se lăsă lângă pat, îmbrățișând genunchii nevestei sale.

— Dragă Eufrosină, începu el suspinând, tu ai să mă ierți, știu că ai să mă ierți, fiindcă ești foarte bună. Nu mai putu vorbi căci îl înecă un plâns amar. Nu era beat, aceasta o observase Eufrosina decând intrase pe ușe, dimpotrivă era în privirile lui, în fața lui o claritate pe care Eufrosina n'a mai văzut-o nici odată.

— Toată viața am să cerc să-ți răsplătesc pentru chinurile ce te-am făcut să înduri în acest un an și jumătate. Și el începu din nou să suspine.

— Ai câștigat? îl întrebă cu fața luminoasă Eufrosina.

— Da. Pentru întâia și pentru cea din urmă oară. De azi înainte, afară de tine și fetița noastră totul s'a sfârșit pentru mine.

— Vai Anton, cât a fost de bun Dumnezeu că ți-a satisfăcut o ambiție. Eu

totdeauna am crezut, că îndată ce vei ajunge la un câștig, ai să eși din nebunia asta. Era toată nădejdea mea în convingerea aceasta. Un om ca tine știam că joacă mai mult din ambiție decât din pofta de câștig.

Anton Muntean tăcu un lungu restimp. Din ochii lui picurau lacrimi grele pe covor. Suspina în urmă din adânc și zise:

„Am vrut totdeauna să fiu mai tare decât tine Eufrosină. De aici mi-a venit perirea mea. Dar acum odată trebuie să-ți spun adevărul. Eu am văzut trăsura la poartă și am întrebat pe vizitiu... Eu am trecut prin camere și am văzut că ești gata de drum. Ștatunci, așa treaz cum mă vezi, am deschis fereastra și-am vrut să sar în stradă. Dar atunci Dumnezeu mi-a dat un gând bun. Să mă arăt așa ticălos cum sunt și să-ți cer iertare. Eu pe drum, venisem cu gândul ca mâne seară să câștig mai mult. Ah! ce patimă josnică! Singura mea patimă dragă Eufrosino!”

El tăcu obosit. Eufrosinei i-se aprinseră flăcări ciudate în ochii. Ea îl ridică, îl privi pătrunzându-l până în suflet.

— Singura patimă? îl întrebă ea.

— Da, îți jur.

— Dar... femeile? întrebă ea cu vocea scăzută.

— Nici odată! Înaintea ta nu e altă femeie, scumpă dragă Eufrosina. Dar patima

aceea a fost veche la mine și s'a deșteptat acum ca o furtună.

— Și nu vei mai juca?

El o îmbrățișe cu dragoste.

— Nici odată!

— Și nu vei mai rămânea nopțile?

— Cu tine. Când vei vrea tu să-ți petreci vr'odată.

Ei nu mai vorbiră. Se priviră numai și în tăcere înțelesă mai bine sinceritatea ce le stăpânea sufletele.

Eufrosina se aplecă, își sărută ușor fetița pe frunte.

— Acum pe tine puiule! După un an și jumătate să știi că azi te sărut întâia oară adevărat, zise ea.

— Eu totdeauna, însă cu teamă și cu sfială.

Anton Muntean eși, se cobori la poartă, scoase o bacnotă de cincizeci de coroane o dădu vizitiului.

— Întoarce acasă! Nu-i trebuință, zise el vizitiului ce rămăsese cu gura căscată de uimire.

* * *

Azi avocatul Anton Muntean e cel mai căutat în oraș și cel mai cinstit. Țărani vin de departe să-l caute. D-mna Eufrosina e femeia cea mai învidiată în această lume de patimi, deși are până acuma șase copii și numai o slujnică.

ziua, care o-a făcut Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'nsa.

Amăsurat programului satorit, Magnificului Domn delegat Episcopesc sosi la orele 8¹/₂ în comuna Mânăstur însoțit de clericul absolut I. Varva.

La arcul de triumf, care poartă inscripțiunea: „Binecuvântat celco vine întru numele Domnului“, preoțimea îmbrăcată în ornate sfinte, încunjurată de un popor numeros, venit din depărtări, la actul sfințirii eși spre întâmpinarea delegatului dându-i spre sărutare s. Evangelie și crucea, iar preotul locului Ștefan Bușița în cuvinte alese și însuflețite îl salută. Delegatul mulțămind pentru primirea frumoasă, salută pe cei prezenți și salută cu deosebire poporul credincios, care a ridicat cu mare jertfă aceasta biserică.

Se face apoi în fața bisericii sfințirea apei, cu care se stropește întâi crucea de nou ridicată înaintea bisericii, apoi să încunjură biserică în sunetul clopotelor de 3 ori, îndeplinindu-se întreg ceremonialul prescris, în ritual.

Îndeplinit actul sfințirii, se începe imediat s. liturgie sub pontificarea delegatului și concelebrând: Ioan Sârb protop. Șomulei mari, care originar e din Mânăstur, Gavriil Martian preot în Cheși, Teodor Brehan preot în Lelesci, Vasile Cherebeș preot în Șomețul mic, Aurel Papiu preot în Cusdrioara și subsemnatul.

Dupăce s'a zis „Simbolul credinții (Credeul) Magnificul domn canonic rosti predică într'o limbă populară înțeleasă de toți, ascultată de popor cu atențiune încordată până în capet, sorbind cu mare sete tot cuvântul, care curgea ca mierea de pe buzele oratorului, care se poate însirui între cei mai buni oratori ai bisericii noastre.

Sfârșind cuvântarea, carea am dori să se publice în întregime, prot. Ioan Sîrbu, fost profesor la gimnaziul din Năsăud și actualminte protopop în Șomețul mare, ca fiu al acestei comunități relevează marea sa bucurie, că poate lua parte la sfințirea acestei biserici, ridicate de un popor mic la număr, dar însuflețit de Spiritul sfânt. În cuvinte părințești dă apoi sfaturi și povețe bune, cum trebuie să se poarte poporul față cu sfânta biserică, cum trebuie să între în biserică. Relevează cu bucurie, cum bunul Dumnezeu a încoronat cu succes desăvârșit ostenețele făcute de popor. Arată, că oameni săraci, servitori inspirați de credință, au făcut jertfă de câte 40—50 cor. pentru zidirea bisericii. Ceeace ne dă speranță, că neamul nostru are viitor. Ma chiar și domni de altă lege și dealtă limbă din comună, au făcut daruri și au dat ajutorința la aducerea materialului.

Preotul local Ștefan Bușița cetește apoi pe scurt istoricul zidirii acestei biserici și numele acelora, ce au jertfit pentru zidirea ei.

După sfârșirea ceremoniilor sfinte a urmat banchet la care s'au rostit mai multe toasturi, apoi petrecere pentru inteligență și petrecere populară.

Din darurile credincioșilor creștini, adunați în număr mare de prin comunele învecinate, s'au încassat pentru a. biserică peste 800 coroane, cari vor fi binevenite parochienilor la solvirea unei părți a datoriei contrase cu ridicarea acestei biserici. Și le-ar prinde bine daruri cât de multe, căci însuflețiti de succesul zidirii bisericii, voiesc a se ocupa de zidirea școlii, iarăș din material solid, dupăce școala li-e prea mică și necorespunzătoare. Dumnezeu să le ajute!

Nu pot trece cu vedere să nu amintesc, că și aici lucrul de tâmplar l'au săvârșit domnul Ioan Măscășan, măiestru tâmplar cu locuința în Nima (p. Szamosujvár), pe care îl recomand și cu aceasta ocaziune în atențiunea și binevoitorul sprigin al clerului și poporului nostru, ca pe un măiestru român bun și foarte onest, care prin lucrarea sa poate suplini firmele cele bogate străine din Budapesta, iar noi putem sprijini industria română și astfel cu banii noștri să ne îmbogățim pe noi și pe ai noștri.

Esprimăm mulțumită adâncă Preaeneratului Conzistor pentru delegarea Magnificului domn canonic Gregoriu Pop la actul sfințirii și exprimăm mulțumita sincera Magnificului domn delegat pentru jerta adusă fără a primi ceva remunerațiune.

Esprimăm lauda binemeritată Maienor. confrate Ștefan Bușița, sub a cărui conducere înțeleaptă s'a zidit aceasta biserică.

Dumnezeu să ne ajute să ne vedem adunați incurând la sfințirea bisericii noue din Mihăești, tot în tractul Reteagului, parohia matre a Mânăsturului, zidită tot sub conducerea înțeleaptă a confratelui preot Ștefan Bușița și cu aceea ocaziune să ni-se îplinească bucuria, putând saluta în mijlocul nostru pe mult doritul și așteptatul mire al diecesei noastre, Preasfințitul episcopul nostru dr. Vasile Hosszu, cărnia și pe aceasta cale îi arătăm omagiile iubirei firești și alipirei noastre.

Ioan Sonea,
preot.

Sfințire și hram în Cicârlău.

În ziua sf. Apostoli s'a sfințit clopotul cel mare din comuna Cicârlău lângă Baia-mare. Tot atunci s'a prăznuit și hramul bisericii de acolo, zidită de întreprinzătorul italian Giovanni cu 48.000 cor. fără primind, cărăușie și altele. Cele două clopote numai au costat 5.200 cor. Suma aceasta s'a și plătit într'un an din ofertele benevole a credincioșilor din loc. Ofertele aceste au întrecut suma de lipsă și așa s'a hotărît să se cumpere un al 3-lea clopot mai mare, de 1563 chlgr. care a costat peste 5.000 cor. Așa s'au purtat bravii credincioși din Cicârlău. Clopotul s'a binecuvântat acum cu mare solemnitate prin protopopul tractual Simion Anderco. Vorbirea praznicului și a hramului a rostit-o preotul din Groși, Emanuil Câmpian storcând lacrimi de mângăiere din ochii celor de față. Mai frumos a fost sfârșitul,

când a îndemnat pe credincioși la cultivarea limbei noastre, sfințite prin gura apostolului Petru și susținerea școlii confesionale rămânești. De altcum într'o comună, unde e preot-paroh Nicolae Brehan și coadiutor un preot însuflețit, ca George Tohătan, — numai tot bine și lucruri vrednice putem aștepta.

Academia română.

Concursuri pentru premii.

1912.

A) Premii pentru cărți publicate.

I. Premii generale.

1. *Marele Premiu Năsturel*, de 12.000 lei, se va da, în sesiunea generală din 1913, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie 1909 până la 31 Decembrie 1912.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru acest premiu, este până la 31 Decembrie 1912.

2. *Premiul Năsturel*, de 4.000 lei, se va da, în sesiunea generală din anul 1914, unei cărți scrise în limba română, cu conținut de orice natură, care se va judeca mai meritorie printre cele publicate dela 1 Ianuarie până la 31 Decembrie 1913.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse la concursul acestui premiu este până la 31 Decembrie 1913.

Notă. — În privința Premiilor Năsturel se pun în cunoștința publicului următoarele dispozițiuni din codicilul răposatului C. Năsturel-Herescu:

„În tot anul Societatea Academică Română va avea a premia din veniturile Fondului Năsturel o carte tipărită originală, în limba română, care se va socoti de către Societate ca cea mai bună publicațiune apărută în cursul anului; însă aceste premii vor fi de două specii:

„1. În trei ani consecutivi, de arândul se va decerne câte un premiu de către patru mii lei noi, nr. 4.000 L. n., minimum, la cea mai bună carte apărută în cursul anului expirat.

„2. Iară în al patrulea an se va decerne un premiu fix de douăsprezece mii lei noi, nr. 12.000 l. n., carele se va numi „Marele Premiu Năsturel“, operei, care va fi juecată ca publicațiunea de căpetenie ce va fi apărut în cursul celor patru ani precedenți. Acest premiu nu se va putea decerne unei lucrări, care va fi obținut deja unul din premiile anuale, decât defalcând dintr'nsul valoarea premiului precedent.

„Operele, ce se vor recompensa cu această a doua serie de premii, vor trata cu preferință despre materiile următoare:

„a) Scrieri serioase de istorie și de științele accesorii ale istoriei, preferindu-se cele atingătoare de istoria țărilor române;

„b) Scrieri de religiuinea ortodoxă, de morală practică și de filozofie;

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(46) 19-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

„c) Scrieri de științe politice și de economie socială;

„d) Tratatе originale despre științe exacte;

„e) Scrieri enciclopedice, precum dicționare de istorie și de geografie, în cari să intre și istoria și geografia României, dicționare generale sau parțiale de științe exacte, de arte și meserii, de administrațiune și jurisprudență, și alte asemenea lucrări utile și bine întocmite;

„f) Cărți didactice de valoare însumată ca metod și ca cuprins;

„g) Dicționare limbice în limba românească, mai ales pentru limbile antice și orientale, adică limba latină, elenă, sanerită, ebraică, arabă, turcă, slavonă veche ș. a.;

„h) Publicațiuni și lucrări artistice de o valoare serioasă, adică relativ la artele plastice, arhitectura, sculptura, gravura, și chiar și opere muzicale serioase, pe cari aceste toate Societatea Academică Română le va putea aprea, atunci când își va întinde activitatea ei și asupra tuturor materiilor de bele-arte;

„i) Scrieri de pură literatură română, în proză și în versuri, precum poeme, drame și comedii serioase — mai ales subiecte naționale — și orice alte opere de înaltă literatură. Acestea mai cu seamă aș dori să se acorde „Marele Premiu Năsturel“, când vor fi judecate ca având un merit cu totul superior, spre a se da astfel o încurajare mai puternică dezvoltării literaturii naționale“.

3. *Premiul Asociațiunii Craiove pentru dezvoltarea învățământului public*, de 1500 lei, se va da, în sesiunea generală din 1914, pentru cea mai bună carte didactică în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuarie 1911 până la 31 Decembrie 1913.

Termenul depunerii la cancelaria Academiei, în 15 exemplare, a cărților propuse pentru concurs este până la 31 Decembrie 1913. (Va urma.)

Noutăți.

Din arhidieceză. Până la 20 crt. e de ocupat stațiunea de cantor-învățător din comuna Asinip, de cantor-învățător din comuna Murăș-Sâncraiu și de cantor-învățător din comuna Ocișoara toate din districtul protopopesc Aiud, de cantor-învățător din comuna Gălgău, districtul protopopesc Dârgea, de învățător din comuna Crăciunelul de sus, distr. protop. Biia și de cantor-înv. din comuna Ceanul mare, distr. protopopesc Turda.

— *Să contribuim pentru fondul zărilor.*

Cetățean român cumpără mine în Ungaria. Proprietarul de mine Flek Pokol și-a vândut minele de cărbuni unui cetățean român, principelui Ghica. Faptul acesta, se spune, că i-a tulburat foarte mult pe *patrioții noștri*.

Spesele și venitele sborurilor lui Vlaicu: Spese la Arad a avut: 8000 cor. la Hațeg: 0, la Orăștie: 1400 cor. Venitele: la Arad 2000 cor. la Hațeg 6000 cor., la Orăștie 8000 cor.

„Plugarul“ însoțire economică-com. în Blaj, face cunoscut economilor noștrii, că

la „Plugarul“ se află încă de pe acum tot felul de îngrășăminte chimice (gunoii de fabrică.) La comande per vagon putem să dăm mărfurile cu preț de fabrică și liferăm tot cu un preț la ori ce gară din Ardeal. Fiind în timpul sămănatului aglomerare mare și fiind de regulă lipsă de vagoane ne-ar plăcea să fim onorați cu comande cât mai iute.

Membrii însoțirii, atât la cumpărare în mare cât și în mic se vor bucura de favoruri. „Plugarul“.

Universitatea din București în 1910—11 a avut 3147 ascultători. Teologie: 163; Drept: 1386 dintre cari 6 studenți; Filozofie: și Litere 402, studenți 147; Medicină: 602, studenți 115; Farmacie 415, studenți 135. Diplome au obținut: teologi 72, Drept 207, Științe 35, Litere 60,

„Budapesti Hirlap“ despre Vlaicu. E compătimitoare în adevăr ~~stăruirea~~ până la sudorii a *patrioților noștri* de-a se putea fâli și dâșii cu ceva în aviativă. Au pe „Rakos“ lângă Budapesta nu-i vorbă vre-o câteva capete cari călăresc pe aeroplane, cum spun scoase chiar din *săul unghuresc*, numai că păsăroii aceștia abia ce s'au urcat 5—6 metri înălțime și s'au trântit de pământ prefăcându-și țandări aparatele. După-ce le aduce elogiul, acestor fel de aviatori despre Vlaicu al nostru iată ce scrie una dintre foile șoviniste: „În Ardeal se joacă un eveniment însemnat în toată forma Aurel Vlaicu, care își bate pieptul că-i unghur (dar numai înaintea unghurilor), dar pentru aceea cu trup cu suflet aviator român, după-ce și-a terminat *sborurile de propagandă* în orașele ardelenene cu locuitori români pentru serviciile prestate geniului românesc își capătă premiul. *Șoimul Ardealului* (așa-i zic Români) acum își începe construirea aparatului „Vlaicu“ III, pentru cheltuirea căreia „Românul“ a început colectă. Banca „Victoria“ a început colecta cu 500 cor. și colecta în prima zi s'a încheiat cu 1660 cor. Colectanții sunt Români ardeleni, cari totul fac ca să ajute la succesele lui Vlaicu.

Petreceri. Inteligența română de pe Valea-Secașului invită la *petrecerea de vară* ce o va aranja Duminecă în 11 Aug. n. la băile serate din Merceurea.

— Comitetul desp. Ceica al Asociațiunii și tinerimea studiosă din cercul Ceica și jur invită la concertul și petrecerea de vară urmată de dans, ce se vor ținea cu ocaziunea adunării generale a desp. Ceica al Asociațiunii, în Rogoz (Venterrogoz) com. Bihor, la 28 Aug. n. în localitatea școlii.

Anunț. Cursurile „Școlii pentru economia și industria de casă“, (Sibiu, Bergasse Nr. 9), susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiu“, se încep la 1 Septembrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: a) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălătul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; b) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, impletit cu mașina, tors și țesut.

Informațiuni se pot primi dela *Diracțiunea „Școlii pentru economia și industria de casă“*.

Kovács Gyula eroul Camerei unghare, a fost lăsat liber, pe motiv că n'a fost citov la căpătină, când a împușcat asupra lui Tisza.

Dela „Fundațiunea pentru ajutorarea zărilor români din Ungaria“. I. În decursul lunii Iulie, fundațiunea care cu 30 Iunie a. c. era de Cor. 31,670-29 s'a augmentat cu următoarele sume:

1. Contribuiri dela particulari prin mijlocirea ziarelor noastre K. 649-66
 2. D. M. Bragadiru, București K. 950—
 3. Venitul conferenței dlui dr. V. Bra-niște, Caransebeș K. 470.—
 4. „Patria“, institut de credit și economii Blaj K. 250.—
 5. Mărcuș, Crișan și Barbu K. 110.
 6. Venitul concertului, Ocna K. 90.
 7. „Ajutorul“ institut de credit și economii Șeica mare K. 50.
 8. N. N. Arad K. 50.
- Total K. 2609.66.

Starea fundațiunii la 31 Iulie a. c. a fost deci de Cor. 34,279.95.

II. Afară de sumele încurse sunt a se mai transpune Epitropiei:

1. Venitul broșurii dlui dr. I. Lupaș (Misiunea episcopilor Bob și Adamovici) care încă se evaluează la cca 400 c.
2. Donațiunea fer. Dne Nina Csergedi, care constă din 6 acții „Arieșana“ (valoare nominală c. 600) și despre care Epitropia a primit asigurarea dela cei competenți că i-se vor transpune în timpul cel mai apropiat și
3. Venitul conferenței dlui dr. V. Onișor, Cluj.

Pentru ca să se poată face socoteala venitului broșurii dlui Lupaș, Epitropia roagă pe cei ce nu au achitat încă prețul ei să binevoiască a-l trimite cât mai curând.

III. La rugarea Epitropiei mai multe centre românești (Beiușul, Bistrița, Orăștie, Făgărașul etc.) au pus în vedere că vor contribui la augmentarea fundațiunii prin petreceri sau reprezentațiuni, cari sigur le vor aranja în cursul anului curent. Tot asemenea unii dintre scriitorii noștri au pus în vedere, că vor ține conferențe la ocazii potrivite în beneficiul fundațiunii.

Sibiu, 1 August n. Epitropia fundațională.

La omorît helicea. Pe câmpul de aviațiune de lângă Berlin un mechanic din nebăgare de seamă meșterind pe la un aeroplan a pus helicea aceluia în mișcare, fiind prins și el și învârtit cu o iuțeală mare. Când niște tovarăși au oprit motorul mecanicul își da sufletul.

Accidente de tren. Un tren de povară în mișcare pe linia Cucerdea-Ludoș a întâlnit pe cale o *trasină*, a cărei lucrători — după cum se spune — erau la crășma din satul apropiat. Lovindu-se cu vehemență de trasină, trenul a deraiat căzând în Murăș. Jandarmii au pus mâna pe lucrătorii pricinuitori acestei deraieri, care a costat o pierdere de 2 mil. coroane.

În gara din Blaj acceleratul din nopțile trecute era să se isbiască cu trenul de pe Târnavă-mică. Un mare noroc însă a vrut ca numai să se șurleie unul de altul. Mai mulți pasageri de cl. I. au suferit leziuni bunice.

Posta Redacțiunii.

V. Bora. V'am fost răspuns, că la dorință mai înaltă poezia „închinată“ nu se poate publica. A doua e slăbuță. Corespondința și-a pierdut actualitatea.

Dr. V. B. Nu Dvoastre s'a referit răspunsul V. B. Epigrama mai nouă ni-ar pricinui neplăceri, „Fragmentul“ — când dispunem de spaț.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.
(Continuare).

Guise.

În Autremont, unde erau oaspeții contelui Artur, nimic nu știau de atacul de noapte al hugenoților. — Conte, cu un prieten al său ședea în ambital încălzit de razele de dimineață ale soarelui. Între fortăreață și Autremont se afla un lan verde, extins. Circulația între aceste se făcea pe drumul, ce mergea spre Rennes. Teritoriul de pe lângă ambele părți a drumului era proprietatea contelui.

Față de bunăstarea și înaintarea materială a supușilor, contele Artur purta mare grijă. Din cauza aceasta îl întrista mult războiul civil. Tocmai de aceea s'a interesat mult de tot decursul aceluia. Fiul său încă s'a dat pe partea hugenoților, din motiv, că în ținutul unde stăpâna Coligny, să ajungă la oarecare vază înșămnată. — A dispărut însă și speranța aceasta, căci după lupta sângeroasă dela Jarnic, în bătălia dela st. Denis și-a pierdut pe nepotul său. — Autremont s'a mulcomit puțin dar pierderea fiului său, i-a mărit și mai tare antipatia față de războiul civil.

În calitate de creștin s'a dat mai mult pe partea humaniștilor. — Nu aparținea însă între aceia, cari negau cu totul existența lui Dumnezeu și adorau numai rațiunea. Nu-i plăcea obiceiul nobililor de pe atunci, căci aceia își alegeau de imitatori pe anumite figuri vechi-antice. — Adesea înfruntau cu cuvinte aspre și pe generalul Brissac, care și-a ales de model pe Fabius, ori pe Connetable și pe Chatillora, cari imitau pe Catot. — Față de aceia apoi, cari în cinstea lui Bacchus jertfiau țapi grași, avea o deosebită ură.

Astfel Artur Autremont nu aparținea tocmai între cei mai răi. În fiecare Duminică mergea la biserică, să asculte sf. missă. Indemna la religiozitate și pe poporul de jos și a avut deosebită influență și în formarea moravurilor curate la poporul jobăjit. — La insistința lui, fiul său și-a crescut pe Blanca, în claustrul călugărițelor din sf. Agatha. Își iubea peste măsură și pe nepotul său.

Contele Reginald Dobourg, pretinul lui Autremont era un catolic infocat și în chestii religioase, adesea venia în neînțelegeri cu amicul său.

Chiar și de prezent decurgea între ei o discuție infocată — dar într'un ton tare prietenesc. — Contele Dobourg era un bărbat binefăcut și milostiv față de toți.

Autremont, din contră, era un om serios având vrăsta de șasezeci de ani. Ca tânăr a cercetat adese pe Henric II, a cărui capelan de curte era Ioan Hennnger, episcopul Lisieux, șogorului lui Autremont.

— Tu, crezi iubite Artur, că pe partizanii mei să-i las pradă hugenoților și că n'ar fi fost silă să-mi ridic și glasul meu împotriva acelor.

— N'ai fost silit să mergi în ajutorul

lor, Ei au trebuit să ceară sprijinul locuitorului regese.

— A locuitorului regese? Prietene nu te engeți ce vorbești. Locuitorul își are sediul în Cacu, departe de locul unde s'a întâmplat măcelul cam de cincizeci de ore.

— Acolo ar fi trebuit să meargă oamenii aceia constrânși și cari în fiecare clipă erau amenințați să fie măcelăriți? Afară de aceea nici nu știu, că în Normandia mai este oare locuitor regese? Doar Franca — în prezent e divizată în două, o parte o guvernează regele, iar cealaltă Coligny. Cea mai mare parte a Normandiei e compusă din hugenoți și Coligny o regele lor. Dar să presupunem, că în Normandia mai există locuitor regese și acela în persoană ar fi venit în ajutorul catolicilor, ce ar fi folosit și asta? Calvinii s'ar fi supus numai oficialilor partidelor lor și nu și partizanilor

Contele încă s'a convins, că spusele prietenului său conțin curat adevăr.

— Mizerabile stări! — zise puțin cam infuriat. Aceasta divizare a guvernului va nimici Franca.

— Trebuie deci să-mi concezi, iubite Artur, că am făcut așa cum trebuie să facă un om nobil, între atari împrejurări.

— Da, ca om nobil, pe care îl îndeamnă la asta, nu atât înțelepciunea, cât mai vărtos bunăstarea inimii și simțul de omenie. — Pe protestanți i-ai ațit împotriva ta. Aceia, la cea mai apropiată ocaziune se vor arunca asupra moșiei tale pe care o vor prăda cu desăvârșire.

După informația ce o am, cam pe la amiază iar vor începe războiul. Hugenoții se pregătesc în ascuns. — Nu peste mult de nou se va începe măcelul. În astfel de împrejurări omul cu minte incunjură orice pericol.

Chiar și între slujitorii mei au prins învățăturile scâlcite ale lui Calvin. Știu, că sunt între ei, cari convenind cântă anumiți psalmi. — Cât mă privește pe mine nici nu-mi vine în minte, ca să-i opresc. Eu nici nu-mi bat capul cu ei.

— Ei nu vor rămânea numai cu atâta, că vor cânta anumiți psalmi, îndată ce în moșiile tale se vor înmulți protestanții. — Calvinii vor conturba pe catolici în ceremoniile lor religioase, se vor vârl în biserici, zdrobi chipurile sante, vor dărâma altarele, nu-i vor lăsa să servească missa și preoți li vor măcelări. — Când le vei vedea toate aceste vei tăcea iubite Artur?

Contele s'a năcăjit foarte, dar n'a zis nici un cuvânt.

— Marquis-ul Villier, vecinul nostru, a continuat tocmai politica ta — zise Reginald. Le-a permis să cânte psalmi și nu i-a oprit dela predică. Și ce s'a întâmplat? Hugenoții s'au înmulțit din ce în ce mai mult și cu sporirea lor au crescut tot mai tare ură de religiunea catolică. Disconziderau sf. missă — și Villier permitea așa ceva. — Le permitea să se batjocorească cum voiau ei. Strigau în gură mare, că-i păcat să permită catolicilor să-și deprinză religia lor. Villier rămânea surd la toate. Au pretins dela catolici să-și închiză bisericile și să extradea averea preoților — Villier și la asta a rămas nemișcat. Își băteau joc de ceremoniile dela înmormântare și lui Villier nu-i păsa nimic. În Duminică au străbătut în biserici și făceau așa un șogomot de nici missa nu se putea celebra

— atunci și Villier a demândat pace. — Protestanții însă își băteau joc și de el. L-au numit măgar și bou papistaș, îngrășat pe care trebuie tăiat. Cu câteva zile mai târziu au dărâmat bisericile, pe bătrânul pleban l-au alungat, iar pe suplentul lui l-au ucis.

Villier și-a adunat servitorii și a voit cu sabia să facă ordine. Și ști rezultatul? Sermanul marquis a plătit treaba asta cu viața! — Uite iubite prietene la ce aduce politica răbdurie împotriva hugenoților!

Învățătura e: stinge schinteia, fie aceea cât de mică, nu cumva să dea anză la un foc mai mare.

Cum? Să-i zdrobesc? Să omor pe toți hugenoții?

— Ba nu! Ci să-i expulzezi pe toți din țara ta.

— Nu o fac răspunse contele. Eu acceptez părerea cancelarului l'Gospital, care în vorbirea sa din urmă, ținută în casa magnaților spune următoarele: „Fiecare francez să trăiască în pace, fie calvin, fie catolic ori de alta religie“.

(Va urma.)

Harold Whitte: „Cursa“.

(Continuare și fine).

Aceste cuvinte mi-lea spus așa de natural, că eu am ascultat cu o deosebită atenție și mi-a căzut foarte bine, când auzisem c'a scăpat.

— Așa dar, continuă musafirul meu, am ajuns jos. Dar fiind-că începuseră a veni pompierii de toate părțile, îmi închiseră calea; și numai o singură cale de scăpare mi-a mai rămas: aici!.. Dar uite-te afară te rog, ce-i acolo jos în cap?

Aceasta, cu așa sânge rece a spus-că i-am îndeplinit porunca fără murmur.

— Mai este o multime mare și vreo trei-patru vardiști.

— Vezi, acum mă tem, că mieul meu foc bengalic, nu va arde tot; atunci vor observa că lipsesc bijuteriile doamnei de pe măsuta de oglindă din dormitor. La prima întrebare ce vor pune-o, că cine a fost în casă, eu voiu fi prins, cu toate-că azi nu apar ca altădată. Deci ca să scap, va fi de lipsă se fiu la fel cu D-voastră.

— Ca mine?.. zisei eu răcindu-mă total.

— Da, ca D-voastră.

— La dracu!..

Mi-a venit așa un dor, să sar înbecitului acestuia în cap și să-l zugrum de-abineleal. dar fiind-că își ținea mâna tot în busunarul paltonului său de iarnă, înghițeam și ascultam vorbele-i fără șir, uitându-mă cu ce poftă fumează din țigareta mea de havanna..

Și cum mă tot uitam, așa un somn copleșitor, puternic îmi fură puterile pe încetul; și fără se mă mai pot ținea, fără să-mi mai pot rezista, am adormit, acolo lângă el pe speteaza scaunului și..

.. Cât am stat așa nu știu.. dar când m'am sculat scaunul vecinului meu era gol..

.. A dispărut nimernicul!..

Vai, dar nu m'am putut bucura mult de această descoperire importantă, căci niște zgomote surde din camera de dormit îmi atraseră atenția.. și de-odată acel om înfricoșat îmi năvăli în odaie rizând mai mult bajocoritor decât vesel și ținând hainele mele pe braț!..

— Ce noroc, că ați dormit D-voastră și nu eu.

Mi-am căutat în timpul acesta niște răsmințe, dacă nu cumva te superi sau te împotrivesți...

— Nu, nu mă împotrivesc, dar nu chiar stădunul acesta pentru sfântul... de-abea ieri mi-lea adus croitorul...

— Tocmai de-aceea!.. Căci dacă despre aceasta-i vorba ca se va reprezentă trebuie să nu mai demn de D-voastră, mai elegant?... Trebuie să reușească înșelăciunea...

N'am răspuns, fără șueram de năcaz, ca o locomotivă.

— Ei bine, acum cu permisiunea D-voastră mă îmbrac.

— Și dacă vor veni după D-voastră direct aici?...

— Ii vei trimite d-ta... Dar acum fi atât de bun și îmi dați o cămașe, niște cărapi apoi niște papuci și... vă rog să-mă turnați puțină apă în lighian.

Zicând aceste a început să se desbrace punându-și revolverul pe masă înaintea sa...

În timpul cât s'a ras, s'a spălat și s'a îmbrăcat, în continuu împrăștiat la porunci; ba că pălăria această nu e bună ba că, cravata... și tot ce nu i-să părea, aruncă în colț!..

Și eu... eu de abea mă stăpâneam!..

Într'aceea s'a făcut ziuă. Deja auzeam pașii femeii ce-mi curăța odaia.

El... el... a rîs!..

— Numai de l'ar duce dracu' gândeam în mine, după-ce am binevoit a'î improviza cu toate cele necesare!..

Ce va urma din aceasta nu mă gândeam și nici nu mă puteam gândi încă.

Totuși după-ce a mai aruncat o ultimă privire cu zimbetul satisfăcut în oglindă a fost gata — și spre marea mea mirare și-a luat paltonul său de iarnă.

Mai târziu am aflat de ce: în palton erau bijuteriile.

— Așa vezi — zise el după-ce le băgase pe toate în busunar, dacă mă va cunoaște... dar încă ceva... Nu aveți ceva adevărită... ceva...

S'a uitat împrejur și a observat pe masa mea de scris vre-o câteva epistoale. Erau dela sârmana mea Anna.

În numele lui Dumnezeu încă l'am rugat să nu mi-le ia, mai bine să-mi golească toată casa, numai acele să mi-le lase, pentru-că acele-mi erau cele mai prețioase lucruri ce le posedeam, dar înzădar; îmi aruncă bajocoritor în nas vre-o câțiva „Ta-ta-ta-ta” și-o luă pe trepți la vale...

De abia scăpasem de el!.. acum răsufiam mai ușor. Am sunat după servitoare să-mi servească dejunul. Când a intrat înăuntru a zis bătându-și mâinile foarte speriată:

— Ași fi jurat pe ori-ce, că ați scorbit treptele.

— Aha! gândeam eu, iată prima neplăcere!

În jurnalul de dimineață găsii vre-o câteva cuvinte. Le citii nerăbdător:

Furt în strada X.

Președintelui băncii Bostock et Comp., d-lui James Bostock niște hoți i-au prădat casa. Au spart scrinurile și doamnei i-au furat bijuteriile. La zgomotul produs de aceștia s'a sculat servitorimea, dar nu a aflat nimic. Aceștia s'au depărtat la timp. Sub perdelele dormitorului au asuns o lumină aprinsă dela care a luat foc toate mobilele, dar servitorii au stins totul.

Poliția e pe urmele făptuitorilor.

Apoi a urmat cea mai nefericită zi din viața mea.

Când mi-am părăsit locuința, primul meu gând a fost ca se mărturisesc totul celui dintâiu sergent de stradă. Dar spre paguba mea n'am întâlnit pe nici unul.

...Mergând mai departe, placate mari îmi anunțară, că e prins făptuitorul. Descrierea persoanei era chiar a mea. Epistoale încă au găsit la el dela Anna, și o fotografie de Langhton însoțită de niște șire foarte plăcute dela o fostă iubită de-a mea.

Aceasta a fost cea mai mare greșală când, după-ameazi am mers la draga mea Anna, aceasta toate explicările și cuvintele mele adevărate și nevinovate mi-lea primit cu un aier de neîncredere.

Recunosc c'am umblat cam prost; dar ce-ați fi făcut d-voastră în locul meu?..

Trad: I. G. I.

Rutenii din Galiția.

(Continuare.)

S. Rutenii și cultura.

Aprecierea „culturii” se face azi după cele mai felurite norme. Suntem departe de a apoteoză „Cultura” așa fel cum o făcea lumea modernă, care dorește să înlocuească toate cele, ca adevărul, conștiința, religia, valoarea etică a omului etc., cu un ce numit Cultură. Dar totuși admitem, că cultura este o părghie de ridicare pentru ori-ce om. Și tocmai de aceea fiecare om are dreptul natural la ceva cultură. A înlesni omului atingerea culturii adevărate, înseamnă a'î înlesni existența.

Dar observă d. Cuza în opul său „Naționalitatea în artă”. București 1908 pag. 33: „Varietatea culturii nu e o întâmplare, ci e o consecință firească a multiplicității factorilor care o crează — a națiunilor. Cultura se confundă cu naționalitatea, ca și naționalitatea cu cultura. Ele sunt condiții reciproce de asistență”. De aceea concludem același celebru profesor pag. 37: „când un popor nu are destulă tărie ca să reziste înfruntării culturale a celorlalte națiuni... el dispăre din rândul neamurilor”. „În lipsa culturii naționale, cunoștința de sine se întuneacă, — și națiunea dispăre. (Ibid. pag. 38). Privind în primul rând manifestarea culturii esteriore, vedem adevărită pe deplin sentința ilustrului autor. Rutenii în trecut n'au alcătuit o națiune a parte, de aceea nici nu ne putem ținea la ceva cultură națională ruteană. Din contră! De fapt, rutenii n'au avut nici o cultură proprie în trecut: de aceea, e bună concluziunea, ei n'au format o naționalitate a parte. Concluziunea ultimă am ilustrat-o pe larg în decursul lucrării de față: rămâne să ilustrăm antecedentul.

Acum vre-o 40 de ani încă cărturarii ruteni, exceptând Clerul erau: „rari nantes in gurgite vasto”. Limba ruteană s'a stabilit și perfecționat de abia în ultimele decenii, și se mai perfecționează și astăzi. Scrierile rutene de acum 40 ani de abia că seamănă cu cele de azi în limbă.

Apoi. Statistica învățământului ne arată numărul indivizilor cu știință de carte și ne dă astfel oglinda stărei culturale a unui popor. Adevărat, că conform datelor statistice, frecventau școlile rutenesti primare:

în anii.	copii.
1865	65.167

1890	173.845
1900	250.000
1908	300.000

Numărul școlilor rutene s'ar fi urcat la 1.700 încă pe timpul regimului absolutistic pela 1865. Dar aceste școli erau în cea mai mare parte parohiale, unde copiii învățau ceva cântece și formule, nici-decum însă a cetii și scrie. Valoarea acestor școli dăscălești se învederează din următoarele date. Conscriptiunea populației din Galiția la anul 1900 a arătat, că printre ruteni

în vîrstă de: erau analfabeți (fără carte)

62—71 ani	92 % bărbați	97 % femei
52—61 „	87 % „	97 % „
42—51 „	81 % „	94 % „
32—41 „	75 % „	90 % „
22—31 „	61 % „	82 % „
12—21 „	56 % „	69 % „

Dacă procentul analfabeților printre ruteni a scăzut, aceste se datorește stăruințelor Consiliului școlastic, care s'a îngrijit de școli mai bune și de sistem mai practic în învățământ. La 1906—1907 se aflau în Galiția 2.564 școli polone, 2296 școli rutene. În toată Galiția-Răsăriteană se predă în toate școlile primare pe lângă limba polonă și cea ruteană și vice-versa: așa că copiii învăță laolaltă ambele limbi.

(Va urma.)

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88—99.

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și
4—5 p. m.

(8) 29—52 Director-șef

Dr. Cosmütza.

Zugrav.

Subscribul am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că după praxa câștigată în atelierile din străinătate, mă aflu în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu **colori de oleu pe pânză, lemn și zid toate chipurile biblice** adătoare în Bisericile noastre, efebuesc și sculptura în lemn. — Primesc coloratul în oleu sau cleiu a ori ce fel de edificii publice și private, precum și văpsitul de portale, uși și ferestre. — Asemenea pictez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor, rămân

cu distinsă stimă

Augustin Cucerzan

zugrav.

(80) 4—?

Aiud—Nagyenyed, Tot-utca.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca **asigurări contra focului și asigurări asupra vieții** în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: **asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.**

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiții de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“
Sibiu—Nagyszeben. Ed. iul „Albina“.

(1) 32—52.

Când cumperi săpun, cere și primește

apriat

și lămurit, numai săpun
CLUJAN
(de al lui Henrich)

Săpun de glicerin
„ „ **gălbuiș de ou**
„ „ **mandule**
„ **marmorat.**

Fabrica de săpunuri medicali din Cluj de aceea a ajuns la renume mondial, fiindcă își pregătește săpunurile din materiile cele mai prețioase și absolut **inofensive.**

(68) 8—?

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.
Se pot primi dela **Librăria Seminarului teol. gr. cat. din Blaj** cu prețul 9'50 cor.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric 41 31 —52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

Institut de asigurare ardelean
„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

☞ **Asigurări împotriva focului** ☞

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☞ **Asigurări pe viață** ☞

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. poporale pe șose de înmormântare. Mai departe contra **accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.** p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până în finea anului 1911 K. 5,275,798-23
Capitale asigurate pe viață achitate 5,146,556-36
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1911 } foc „ 127,763,744-
} viață „ 10,931,322--

Fonduri de întemeiere și de rezervă . . . cor. 2,520,492--

☞ **Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.**

Persoane versate în achiziții cu cereuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(15) 80—?